

Somogyi Károlyné felvétele

Részlet az opera bevonulási jelenetéből, a balettkarban Medveczki Ilona szólót táncol

A színház a ruhatártól kezdődik. Vagy talán hamarabb, a bejáratnál, ahová szükségszerűen először érkezik a publikum. A szabadtéri színház sem kezdődik máshol, a szegedi szabadtéri sem. A Dóm egremeredő tornyaival, onnan lebíró hangulat-hatalmával, árkádok épületeitől magához visszhangzó levegőjével lezárja a teret, kikanyarítja a színházat a tőle gondolatnyira tovazörgő villamosoktól, esti sétálóktól, a hétköznapi utcazajtól. Erre az egész-színházra, a köépületekkel négyszögbe rendezett tükorkülvilági színpad-szentélyre rakták fel egyetlen hatalmas piramis-lendülettel, Varga Mátyás tervei alapján, a fáraók és főpapok ősi Egyiptomát. Monumentális ez a díszlet-konstrukció, jóval a fanfárok szignálja előtt megfogja, lenyűgözi, szinte székekhez láncolja az érkezőt. Sokszor elhangzott már: a sivatagmérték, templomszínű Dómszínpad nagy vonalakat, mérföldes térbárákat, széles karéjú ívekét kíván. Am ez a színpadkép, az Aida vasárnapi premierjén, minden képzeletet meghalad: totálisan urálja, befogadja és elhasználja a rivaldág adott nyers térlehetőségeket. Sőt! A templom középső kistornyág egy tízezeres ház magasságába felhúzódo, lépcsőzetesen, többszintű falsíkokkal árnyalt díszlet-apparátus legszélsőbb pontjai; a színpad tölcse-torkolata, át-töri a rivaldát, magába öleli nemcsak az orchestert, de a nézőtér első széksorait is.

Ekkora térnek persze nem lehet végig aktív szerepe. Láthatóan a második felvonás bevonulási jelenetéhez, az opera színpadilag kulinációs lehetőségéhez készült, s a rendező Mikó András legfontosabb feladatát két megoldást szabott: egyrészt a győzteseket köszöntő thébai népünnepélyt fenséges hatásúvá fokozni, másrészt megtalálni az általában kamara-jellegű, néhány szereplő mű-interjú-képeit a visszahúzódo, színpadszűkítés megfelelő módszereit. A thébai diadalmenet valóban eleményszerű. Kétszázhatvan statisztá — mégis, mintha tízezerk vonulnának hullámzó kavargásban, felszakadó mórmozban, katonásan, fegyverrel. Mikó András ritka bravúrral értette meg legkisebb szereplőjével is, figyelmes fegyelmezőn áll vagy bukik a látvány ereje. Dinamikus, képzeletgyújtó a balett: egzotikus mozgáselemekkel sürítve, intenzív fokozással jut el a szólót táncoló Medveczki Ilona buja, verbó attrakciójához. De Barkóczy Sándor koreográfiája nemcsak itt remekel. Az első felvonás színpadmagasra feltorlasztott memphis-i templom-jelenetében artisztikus ellenpontként találja

meg a Ftah istenhez győzelemért fohászoló papnók szent táncának lejtését; visszafogott, bizarr hangulatú, dejes mozgásszíneit. Ahol a muzsika alkalmat nyújt a tér átrendezése, ott új díszletelemek zárják körül, hangsúlyozzák a celekmény drámai menetét. Ilyen a második felvonás nyitóképe, Amnerisz lakosztálya — stilizált lengőággal, függönyös hettérfallal középre-előre, exponálva a királyné és Aida kettőst. Átrendezést igényelt a Nilus-parti jelenet: a folyóhoz érkező bárka elmaradt, viszont a színpad tetején magasodó Isis templomhoz stilizált levelek szegélyezte szerpentin vezet, s a látvány egésze szemléletes, izgalmas harmóniát talál a zene ritmusával, a növénydús folyópart alkonyi, rezdülésmentes, fojtott levegőjével. Ahol pedig a rendező nem nyúlhatott a színpadhoz — jelenet közbeni változásnál — ott fényeffektusokat alkalmazott. Radames román-cánál még az ária fényes tónusa, reményteljes, bizakodó lendülete kizárta a fényszűkítés lehetőségeit, viszont Aida első felvonásbeli áriájához a beszókó sötéttonusú világítás már plasztikusan érzékeltette a rabszolgalány belső szorongását, aggódó kétségeit. Márk Tivadar a díszlet megszabta színekhez igazodó, egységes hatásokat kereső, összességükben is dekoratív, látványos koloritú jelmezeket tervezett.

A címszerepet alakító Maria Biesu kitűnő adottságokkal, magvas, vivőerejű, hálás hanganyaggal rendelkezik, s ha színpadi érzékenysége olottabbá, zeneileg fegyelmeltebbé válik — hamarosan a világszínpadok keresett sztárjává lehet. A budapesti fellépéseiről már előnyösen ismert Pedro Lavirgen az előkészületek során némi kétséssel érkezett. Rendkívül zsúfolt programja a madridi operaszínpadról egyenesen a repülőtérről szólította, hogy néhány nap múltán Szegeden is elnekelje az operairodalom legnehezebb tenorszólamát. Mindez persze a közönséget nem érdekelt. A tényleg viszont óvatosságra intik a kitűnő tenoristát. Mert tagadhatatlanul vérbeli operahős, a belcantista iskola leg-szebb hagyományaira emlékeztető masszív, erőteljes

hangja valmennyi regiszterben azonos színű-értékű; technikailag biztos, zeneileg érett, s megfelelő rutinja is van. Az együttesekben viszont kiérzett belőle a túlhasznátság, a fáradt kondíció, máshol tartalékolta a szőlőkre. Mindenesetre a szegedi szabadtéri színpadon sem marad sok ideje a pihenésnek! Peter Glossop kifogástalanul látta el Amonasro énekesi szempontból igényes, ám jóval kevesebb megterhelést jelentő feladatát. Megjelenése az opera emelkedett hangulata, szemétfület gyönyörködő látványa.

Hasonlóan tetszett Komlóssy Erzsébet temperamentumos szerepfelfogása, a drámai szituációkat minden rezdülésével, kiejtésével érző, vele azonosuló Amnerisz. Szegedi művészek egészítették ki a parádés szereposztást. Gregor József érett, nagyvonalú főpapja európai-rangú teljesítmény, Karikó Teréz mint főpapnő elegáns, zeneileg hibátlan alakítás nyújtott, Sinkó György gondosan formált, szépen artikulált kiejtésével adott súlyt, tekintélyt király-szerepének. Fia-tal, széphangú tenoristát ismertünk meg a szabadtérin hírnökként bemutatkozó ifj. Littay Gyulában is. A Szalay Miklós irányításával felkészült kórus végig megbízható, s teljesítményük értékét növeli, hogy olasz szöveggel énekelve — a szabadtéri játékokon első ízben —, az opera anyanyelvén megszólalt előadáshoz segítették a produkciót.

A premier főszereplője Vassz Viktor volt. Főlényes tájékozottsággal, a zene minden pontjában megbízható, kifogástalan stílusérzékkel uralta-irányította az előadást. Kezébe engedelmes eszköz a zenekar, a szólisták mellőzik az egyénieskedést, rend, harmonia dominál. A karmester döntő szerepet játszott a nagy közönségsikerű előadáson, mely összességében — bizvást mondhatjuk — a tíz esztendő legkiforrottabb, legmagasabb színvonalú fesztivál-bemutatója volt.

Nikolényi István

Nemzetközi pedagógus eszperantó szeminárium

Ötödik alkalommal rendezik meg Szegeden a pedagógusok nemzetközi eszperantó szemináriumát. Az augusztus 20-ig tartó továbbképzés nyitó ünnepségére vasárnap délelőtt 10 órakor az újszegedi November 7. Művelődési Otthonban került sor. A szeminárium részt vevőit — bolgár, csehszlovák, jugoszláv, NDK-beli, lengyel, szovjet, japán, román és más nemzetiségű pedagógus eszperantistákat — a rendező szervek nevében Rátkai Árpád, az Eszperantó Szövetség Csongrád megyei szervezőtőnek titkára köszöntötte, Sze-

ged mj városi tanácsa és a Fesztivál Intéző Bizottság nevében pedig Radnóti Tamás, Szeged mj városi tanácsa vb művelődésügyi osztályának csoportvezetője kívánt jó munkát a szeminárium mintegy 200 hallgatójának. A különböző országokból érkezett csoportok vezetői eszperantó nyelven köszöntötték a nyitó ünnepség résztvevőit.

Az eszperantó szövetség idei hivatalos szegedi rendezvénye a nemzetközi nyelv ismerőinek továbbképzését

szolgálja. A hallgatók három szekciónak tökéletesítik tudásukat, s a tíznapos kurzus végén vizsgát is tehetnek. A legmagasabb kategóriájú, C-szekció résztvevői Szegeden megszerzett bizonyítványuk birtokában más országokban is taníthatják majd az eszperantót.

A nemzetközi pedagógus eszperantó szeminárium vendégeinek jelenlétében vasárnap délután 4 órakor emléktáblát lepleztek le a Kossuth utca 5., Teleki utca 3. számú épületen, Baghy Gyula eszperantó író és költő szülőházán.

Mibe se kerül!

Járja az ember a várost, s mivel szegedi, sok mindent meglát. De ha netán idegen s vendégségben van, lehet, még több mindenre rájár a szeme: azt is észreveszi, amit mi már megszoktunk. Persze először is a szép, a jó tűnik fel, s mert Szeged belvárosa igazán nagyon szép, az összképen nemigen változtat az sem, ami csúnya, ügyetlen, rendetlen. Hát akkor maradjon is olyan? En azt hiszem, hogy a város jó hírét az apró dolgokban megnyilvánuló figyelmesség, gondosság, finomság is öregbíti.

rok most olyan, amilyennek az egész utcát szeretnénk látni.

Oszlopok, táblák, szövegek

A Széchenyi téren nyomban feltűnik, milyen kopott, ócska az Órás Ktsz és a Cikta cipőbolt címtáblája, különösen az új, elegáns ütleletekhez képest. A Kelemen és a Kállay Ödön utca sarkán levő félresikerült közlekedési lámpák mellett díszkréten elosonunk, most ugyanis éppen rendőrszabályozza a forgalmat még néhány napig. A Kórsó platóján ismét hirdetőoszlopok használják, múltkoriban egy táncost, most a sándorfalvi lovasnapok plakátját szegelték fel rájuk.

Csinos az Anna-kút is. Három villanyoszlop áll a térség közepén: az egyik szürkére, a másik zöldre, a harmadik ezüst színűre festve. Közöttük egy reklámtábla a földön, az állványhoz támasztva. S még egy néhány „táblaérdekesség”: a Kársz utca elején álló, s valamikor szépen kivilágított, forgó hirdetőoszlop egy éve vakon, üresen tátog. Már idősebb volna, hogy az I. kerületi tanács intézkedjék fel- vagy leszereléséről a Magyar Hirdetőnél; a Móra park és az újszegedi liget bejáratánál még mindig ott idétlenkedik a Vidám Parkba csalógató, primitíven megfestett tábla, hiába a többszöri kérelm, felszólítás, nem festik át, nem viszik el; a Petőfi Sándor és a Kossuth Lajos

sugárút kezdeténél (de lehet, hogy még máshol is) az eligazító táblán Beograd felirat olvasható, ami se magyar, se szerb-horvát, csupán szegyelelni való slampoosság. Végezetül: az AKÖV hiába ígerte meg, hogy kihelyezi a megállóba a menetrendet, az oszlopokra néhány napja felszerelt táblák még mindig üresek.

„Műemlék”

Meg kell hagyni, az idén általában csak ott vannak árusító bódék, ahol nem rustítják a városképet, de azért az építők továbbra is gondoskodnak egyes utcák elcsúfításáról, a forgalom megbénításáról. A Hajnóci utca torkolatát szinte eltorlaszolja egy felvonulási épület. Érthetetlen, hogy a kerületi tanács és a rendőrség ebbe belemert, és ha igen, miért nem szorgalmazza legalább lebontását. A Bécsi körúton végre most már szétszedtek néhány „műemlék jellegű” épületet, de azért még maradt mutatóba belőlük. Hadd lássa az utókor is, milyen szellemesen szépitették a várost!

A sétának egyelőre vége! Képzeli, mi mindent vehettünk volna észre, ha árgus szemmel figyelünk... Bevallom, nagyon ügyeltem arra, hogy senki illetékes ne mondhasa kifogásként: „nincs keret rá”, „beruházást igényel”. Ezeknek a hibáknak a rendbehozása legfeljebb ha fillérekre s egy kis fáradságra kerül.

Fehér Kálmán

Megfagyott villámok

ÚJ FILMEK

Dokumentum a játékfilm eszközeivel, ellenállási krimit ezekkel a kifejezésekkel elhatárolhatjuk a divatos műfaji kategóriákba akarjuk győsmőszólni a monumentális, két és fél óras NDK filmet. A mű tárgya az a nemzetközi méretű ellenállás, amely a második világháború idején a német „csodafegyver”, a rakéta sorozatgyártását akarta és végül tudta is megakadályozni. Nemcsak a terjedeleme, a mennyiség monumentális tehát ebben az ismert német író, Julius Maeder A hunstvillei titok című dokumentumregényéből készült filmben — nyolc ország színészei működtek közre a produkcióban, köztük a magyar Darvas Iván —, hanem a téma is.

S mégis, ez a kettős monumentális nem érvényesül igazi művészi hatással a magyar származású Veiczi János filmjében. A fő hiba könyvnyelvi felismerhető: az ábrázolás extenzitása, tehát a rendezőnek az a törekvése, hogy a választott témáról az égvilágon mindent elmondjon, akadályavá vált az intenzitátnak, vagyis annak, hogy az ábrázolás magával ragadó erejű legyen. Itt kevesebb jóval több lett volna. Annál inkább, mert a do-log lenyelve, dokumentum anyagának váza különféle nyilvánosságra került anyagokból már régóta ismerős: a pusztá tényanyag nem hat a meglepetés erejével. Mindezek felül tovább csökkenti a hatást, hogy valamikülönös és nem nagyon rokonszenves „modern” romantika vonul végig a filmben.

Ö. L.

JÓL JÁR...

ha most vásárol

LJUBITELJ és LENINGRÁD

40.- Ft-os amatőr munkautalványt adunk díjtalanul

fényképezőgépet

fénymérőt

AZ

OFOTÉRT

BOLTOKBAN

VIII.-31-ig

KEDD.

1968. AUGUSZTUS 13.

DEL-MAGYARORSZAG 5